

Remissvar över betänkandet SOU 2024:96

Mediegrundlagarna och tillgänglighetskrav för vissa medier JU2025/00016

Inledning

Nätverket unga för tillgänglighet (Nuft) är paraplyorganisationen för föreningar, organisationer och nätverk inom den unga funktionsrättsrörelsen samt unga patienträttsrörelsen.

Vi lämnar härmed vårt remissyttrande.

Sammanfattning

Nuft har inga specifika kommentarer om utredningens förslag till grundlagsförändringar. Vi är positiva till att tillgänglighetsdirektivet integreras i Svensk lagstiftning och ifrågasätter att det tagit längre tid än för andra länder som genomfört detta redan 2022.

Vi är kritiska till hur lagstiftningen implementeras. Förändringarna i lagen måste genomföras på ett ansvarsfullt sätt, utan att tillgängliga tjänster skapas på bekostnad av ett system som i dag garanterar vissa gruppers möjlighet att genomföra högre studier. Den nuvarande konsekvensanalysen är otillräcklig för att identifiera riskerna och föreslå lösningar.

Vi är därför vidare kritiska till hur lagstiftningen och de föreslagna förändringarna implementeras. Att en lag antas är ingen garanti för verklig tillgänglighet – det krävs ansvar, insikt och en genomtänkt strategi. Utan en tydlig plan riskerar vi att förlora fungerande system innan nya är på plats, vilket skulle skapa onödiga hinder för de personer som lagen är tänkt att stödja. Tillgänglighet får inte bli en pappersprodukt – den måste fungera i praktiken.

Bakgrundsinformation & allmänna kommentarer

Nuft ställer sig kritiska till att en bristfällig konsekvensanalys genomförts för påverkan på berörda myndigheter så som Myndigheten för tillgänglig Media (MTM). I förslaget, kapitel 14.3 hänvisas det till den analys som gjordes i SOU 2021:44 som på sakliga skäl kritiserats av flera remissinstanser, bland annat MTM och Kungliga biblioteket. De lyfter bland annat ett behov av en gemensam biblioteksplattform för att direktiven skall få önskad effekt med kommersiellt anpassad litteratur.

Det saknas en tidsplan för införandet av regelverket utan det verkar i realiteten ske en direkt konsekvensimplementering på bekostnad av personer med funktionsnedsättning för att blidka kommersiella intressenter för en lagstiftning som skall sätta förutsättningarna och möjligheterna för personer med funktionsnedsättning i fokus.

I promemorian "*Överväganden om en ny ordning för anpassning av kurslitteratur*" har MTM redogjort för en ny ordning av anpassning av litteratur med anledning av tillgänglighetsdirektivet. I förslaget inkluderas att redan anpassad litteratur inte längre skall utgöra en del av bibliotekskatalogen på Legimus, ett bibliotek med anpassad litteratur särskilt för personer med dyslexi och synnedsättning. Detta om böcker kan köpas och lånas i tillgängligt format. Problemet är att direktivet införs tidigast 2025 medan tillsyn och uppföljningarna v efterlevnaden börjar gälla först 2027. Under dessa år kommer det saknas garanti för att standarden för tillgänglighet efterlevs.

Samtidigt är det också så att även efter detta så kan vi inte garanteras studier på lika villkor som andra då plattformarna varierar och vissa bibliotek har fler än 1. Att boken är tillgänglig innebär alltså inte att vi kan använda den på lika villkor eller utan att det lägger en ytterligare börda på studenter som kanske redan nu har begränsat med tid och energi att lära sig nya tjänster för varje kursbok.

Vi saknar även att man under tjänster som ger åtkomst till audiovisuella medietjänster har en bristfällig konsekvensanalys och kommentarer kring att man allt mer frångår att tillgängliggöra tv-sändningar (linjära sändningar) utan hänvisar målgruppen till e-tjänster. I en redan utsatt grupp som kan ha svårt att navigera e-tjänster kopplat till sina funktionsnedsättningar eller inte har den ekonomiska möjligheten till följd av sina funktionsnedsättningar inte har tillgång till hårdvara som klarar av e-tjänsterna för tv riskerar att stängas ute från ex viktig samhällsinformation samt kultur. Detta skulle gå stick i stäv med artikel 21 och artikel 30 i CRPD.

Nätverket unga för tillgänglighet

Info@nuft.se

Med stöd av medlemsorganisationerna:

Riksorganisationen Unga med Synnedsättning

Info@ungsyn.se

Unga Hörselskadade

Hej@uh.se

Förbundet Unga Rörelsehindrade

Kansliet@ungarorelsehindrade.se